

Veiledning og tilleggsoppgaver til

Kapittel 11 i *Her bor vi 1*

Generelt om kapittel 11 *God bedring!*

I dette kapittelet stifter vi bekjentskap med ulike helseinstitusjoner. Karim brenner beinet når han spiller fotball og må på legevakta. Julie er forkjølet og er hos legen sammen med Christian. Fru Olsen får et hjerteinfarkt og kjøres med ambulanse til sykehuset.

Julie er hos legen fordi hun er forkjølet. Her er det god anledning til å diskutere når det er nødvendig å oppsøke lege, og hvorfor norske leger generelt er skeptiske til overdreven bruk av medisiner. Se for øvrig kommentarer til diskusjonsoppgavene.

Vi er så vidt innom reseptbelagt medisin. Det er viktig å forstå anvisninger om dosering av medisin. Ulike nødtelefonnumre er også med.

Det er nyttig å snakke om fastlegeordningen. Se oppgave 11.2. Hvis denne teksten ikke brukes i klassen, er det viktig å gi denne informasjonen på en annen måte.

Det er også viktig å snakke om egenandeler ved legebesøk. Disse punktene bør du informere om:

- Vi betaler en egenandel når vi går til legen.
- Det betyr at vi selv betaler litt av det legebesøket koster, og at staten betaler resten.
- Barn under 12 år betaler ikke egenandel.
- Politikerne på Stortinget bestemmer hvor høy egenandelen skal være.
- Politikerne har også bestemt at det skal være en grense for hvor mye vi kan betale i løpet av ett år. Denne grensen heter *egenandelstak*.
- Egenandelstaket i 2009 er 1780 kroner.
- Det er også viktig å informere om egenandelskort.

I kapittelet lærer deltakerne flere ord for ulike kroppsdelar. Oppgave 11.1 kan brukes til å utvide dette ordforrådet ytterligere.

Det kan være lurt å snakke om noen vanlige varer som fins på apoteket. Det kan være nyttig å snakke om ulike merkenavn og at mange legemidler som ikke er reseptbelagt, også kan kjøpes i dagligvarebutikkene (og ofte langt billigere der). Man kan snakke om kosthold og vitaminer, tannhelse m.m. Kanskje du kan ta med noe hjemmefra og vise fram? For eksempel smertestillende tabletter, sårvaske, plaster, sårsalve, bomull, en pakke reseptbelagt medisin, hostesaft, fluortabletter, vitamintabletter. På nettsiden www.intro.cappelendamm.no, kapittel 3, finner du stoff og illustrasjoner som det kan være aktuelt å bruke.

I en klasse med kvinner kan man snakke om menstruasjon, prevensjon, graviditet og svangerskap. Du kan vise en tegning av kvinnens underliv og en tegning av et foster i livmoren. Du kan også vise tamponger, bind og kondomer. På nettsiden www.intro.cappelendamm.no, kapittel 3, finner du stoff som det kan være aktuelt å bruke.

Språk og grammatikk

Den nye grammatikken i dette kapitlet er *presens perfektum*, tidligere kalt *perfektum*. Denne verbformen brukes i hovedsak på to måter:

Nåtid

Vi forteller om en situasjon som vi er i nå: *Jeg har bodd her i to år.*
Hun har hostet i to dager.

Hvis vi ikke sier noe om hvor lenge dette har vart, bruker vi presens: *Jeg bor i Norge. Hun hoster.* I mange språk brukes presens også når man sier hvor lenge det har vart.

Fortid

Vi forteller om en fortidig hendelse eller handling: *Han har brukket beinet. De har vært hos legen.* (Se også preteritum, kapittel 12.)

Kommentarer til diskusjonsoppgavene i tekstboka

Om oppgave 12, side 165

Christian har sannsynligvis en forventning om at legen skal skrive ut noe medisin til Julie. Da dette ikke skjer, blir Christian kanskje både litt frustrert og litt usikker. Legen tenker kanskje at det er unødvendig å oppsøke lege på grunn av en liten forkjølelse. De aller fleste mennesker i Norge er forkjølet 4–6 ganger i året, og barn i barnehage langt oftere.

Hvis gruppa har ordforråd til det, kan man kanskje snakke om forskjellen på virus og bakterier. En kan snakke om hvordan overdreven bruk av antibiotika kan gjøre bakterier resistente slik at medisinen ikke virker når vi virkelig trenger den. Man kan snakke om hva vi kan gjøre for å minske risikoen for å bli smittet av forkjølelsvirus (god håndhygiene, varme føtter, sunt kosthold, gode søvnvaner, osv.).

Kommentarer til tilleggsoppgavene

Om oppgave 11.1 Kroppen

Snakk om tegningen. Mange vil ha nytte av å kunne litt mer detaljerte navn på ulike kroppsdelar.

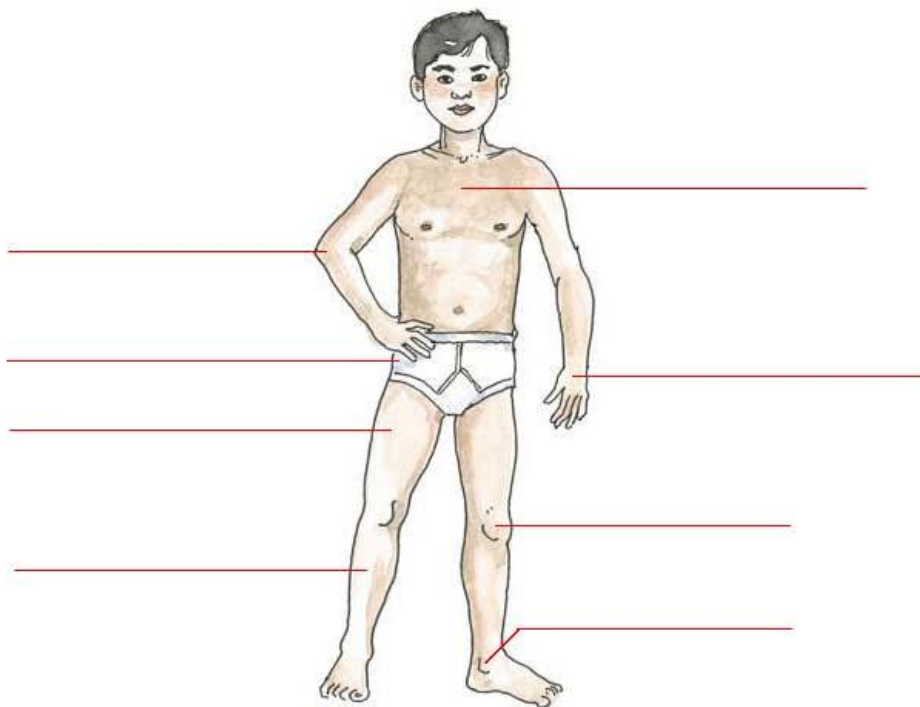
Om oppgave 11.2 Fastlege

Nyttig informasjon! Dersom teksten er for vanskelig å bruke i gruppa, er det viktig at deltakerne får denne informasjonen på annen måte.

Fasit

Du finner fasit til 11.1, 11.5 og 11.7 bakerst.

11.1 Kroppen

11.2 Fastlege

Fastlege

Alle som bor i Norge, har rett til å ha en fastlege.

Du **må** ikke ha en fastlege, men det er lurt å ha det.

Det kan være vanskelig å få time hos legen hvis du ikke har fastlege.

Det kan også være dyrere å gå til legen hvis du ikke har fastlege.

Du kan finne fastlege på internett. Se www.minfastlege.no.

Du kan ringe NAV Helsetjenesteforvaltning på telefon 810 59 500.

Du kan også få hjelp på NAV-kontoret i kommunen der du bor.

11.3

Presens

Hun vasker huset.

Hun hoster.

Hun lager mat.

Han jobber i en butikk.

Kjolen koster 300 kroner.

Hun klipper håret.

Jeg kjøper brød.

Jeg lærer norsk.

Vi spiser frokost.

Barna leker ute.

Hun betaler maten.

Vi besøker venner.

Jeg bor i Trondheim.

Han bygger et hus.

Det snør.

Hva skjer?

Han tar en tablett.

Vi går en tur.

Hun ser på en kåpe.

Hun spør læreren.

Perfektum

Hun har vasket huset.

Hun har hostet.

Hun har laget mat.

Han har jobbet i en butikk.

Kjolen har kostet 300 kroner.

Hun har klippet håret.

Jeg har kjøpt brød.

Jeg har lært norsk.

Vi har spist frokost.

Barna har lekt ute.

Hun har betalt maten.

Vi har besøkt venner.

Jeg har bodd i Trondheim.

Han har bygd et hus.

Det har snødd.

Hva har skjedd?

Han har tatt en tablett.

Vi har gått en tur.

Hun har sett på en kåpe.

Hun har spurt læreren.

11.4 Snakk sammen og skriv navn på kroppsdelene

11.5 Hva gjør hun? Hva har hun gjort?

Hun snakker i telefonen.

Hun har snakket i telefonen.

Hun vasker opp.

Hun _____.

Hun leser ei bok.

Hun _____.

Hun kjører bil.

Hun _____.

Hun lager mat.

Hun _____.

Hun spiser.

Hun _____.

Hun drikker vann.

Hun _____.

Hun brenner armen.

Hun _____.

Hun får gips på armen.

Hun _____.

Hun sover.

Hun _____.

11.6 Snakk sammen om bildet. Hva har skjedd?

Skriv og fortell

11.7 Pararbeid

Sitt sammen to og to.

En deltaker har ark A, og en deltaker har ark B.

Snakk sammen og sett kryss på riktig sted på ark B.

Ark A:

Grete Haugen
2 tabletter om morgenen
i 14 dager.
Løses opp i vann.

Ark B:

Hvem skal ha tablettene?

Grete Hansen ☐

Grete Haugen ☐

Greta Haugan ☐

Hvor mange tabletter skal hun ha hver dag?

1 tablett om morgenen ☐ 2 tabletter om kvelden ☐ 2 tabletter om morgenen ☐

Hvor lenge skal hun ta tabletter?

I tre uker. ☐

I to uker. ☐

I en uke. ☐

Hvordan skal hun ta tablettene?

Hun skal svelge dem hele. ☐

Hun skal løse dem opp i vann. ☐

11.8 Les teksten og snakk sammen

Arif har ikke sovet godt.

Nå er klokka fem og han står opp.

Han skal på jobben snart, men han føler seg ikke bra.

Han har hatt vondt i halsen i et par dager.

Nå er han varm og har vondt i hodet også.

– Jeg er syk. Jeg har feber. Jeg kan ikke gå på jobben i dag, tenker han.

Hva må Arif gjøre nå?

11.9 Les teksten og snakk sammen

Adrian har vært på skolen.

Nå kommer han hjem.

Han har vondt i magen.

– Mamma, jeg har hatt vondt i magen i hele dag, sier han.

– Har du vondt fremdeles? sier Maombi.

– Ja, sier Adrian. Han begynner å gråte.

Hva skal Maombi gjøre nå?

11.10 Rollespill

Hos legen.

Person A Du føler deg ikke bra og du går til legen. Hva sier du?

Person B Du er lege og person A kommer til deg. Hva sier du?

11.11 Rollespill

Person A Naboen din er veldig syk. Du vil hjelpe og du ringer 113. Hva sier du?

Person B Du tar telefonen når person A ringer. Hva sier du?

Fasit til 11.1

Dette ser vi tegningen:

albu – håndledd – lår – kne – legg – ankel – hofte – bryst

Fasit til 11.5 Hva gjør hun? Hva har hun gjort?

Hun snakker i telefonen.	Hun har snakket i telefonen.
Hun vasker opp.	Hun har vasket opp.
Hun leser ei bok.	Hun har lest ei bok.
Hun kjører bil.	Hun har kjørt bil.
Hun lager mat.	Hun har laget mat.
Hun spiser.	Hun har spist.
Hun drikker (vann).	Hun har drukket vann.
Hun brekker armen.	Hun har brukket armen.
Hun får gips på armen.	Hun har fått gips på armen.
Hun sover.	Hun har sovet.

Fasit til 11.7 Ark B

Hvem skal ha tablettene?

Grete Haugen

Hvor mange tabletter skal hun ha hver dag?

2 tabletter om morgenen.

Hvor lenge skal hun ta tabletter?

I to uker.

Hvordan skal hun ta tablettene?

Hun skal løse dem opp i vann.